

Таким чином, при організації управлінського обліку на ІТ-підприємстві необхідно враховувати їх види моделлю ведення бізнесу. З цим не можемо не погодитися, адже чітке розуміння процедури роботи ІТ-підприємства дозволить визначити оптимальну кількість та розрізи аналітики, які забезпечать не тільки своєчасне задоволення інформаційних потреб, але й прискорять розрахунок собівартості ІТ-проекту.

Список використаних джерел

1. Молвинский А. *Управленческий учет: как разработать и внедрить Финансовый директор*. 29 июля 2019 г. URL: <https://www.fd.ru/articles/2593-upravlencheskiy-uchet-na-predpriyatii-kak-razrabotat-i-vnedrit>

2. Шаповал Е.В., Тулинова Д.В. *Особенности управленческого учета в ИТ-компаниях*. Вестник ГУУ. 2014. №10. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-upravlencheskogo-ucheta-v-it-kompaniyah>.

УДК 657.1.011

Малишкін Олександр Іванович,
д.е.н., професор,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Державний університет інфраструктури і технологій,
м. Київ, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФОРМ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПІД ВПЛИВОМ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Форма бухгалтерського обліку, як система реєстрації первинної інформації з метою узагальнення, за теорією і практикою європейської, зокрема, німецької бухгалтерської школи, відноситься до технічних аспектів здійснення обліку і описується переважно у навчальних посібниках [1, 2]. Натомість за радянською теорією обліку, яку успадкувала і Україна, вважалося, що форма – елемент методу бухгалтерського обліку і тому вітчизняні теоретики традиційно відносять її до методологічних основ, приділяють значну увагу у наукових розробках [3-7].

Знаходячись у полоні такої парадигми, цілком логічно відреагувати на зміни форми бухгалтерського обліку під впливом технологічних новацій смарт-рівня.

В умовах хмарних технологій вітчизняний дослідник Павлюковець М.П. запропонував у 2014 році *клауд-комп'ютерну* форму ведення обліку і у 2020 році підтвердив її як нову. Її основними відмінностями автор вбачає: повністю бездокументарна форма обліку та оцінки активів; впровадження таксономій XBRL в обліково-оціночний процес; збереження облікової інформації поза підприємством з використанням бізнес-моделей Saas, Daas; одночасне використання інформації обліку багатьма користувачами з будь-якої точки планети за допомогою *клауд-комп'ютерних* технологій. Віртуальний період в обліку, на думку згаданого дослідника, розпочався з 2013 року [3, с. 32; 4, с. 37].

Експерти зазначають, що основними моделями обслуговування користувачів у хмарних технологіях є: робочий стіл як послуга (англ. DaaS – Desktops-as-a-Service), інфраструктура як послуга (англ. IaaS – Infrastructure-as-a-Service), програмне забезпечення як послуга (англ. SaaS – Software-as-a-Service) та ряд інших технологічних тенденцій. У сфері бухгалтерського обліку найбільш поширеною є остання модель – SaaS.

Форма ведення обліку з використанням SaaS-сервісу базується на переході до віртуального ведення обліку через мережу Інтернет. Разом з тим, бухгалтерські програмні продукти (Майстер-бухгалтерія, МЕДок тощо) знаходяться безпосередньо в комп'ютері підприємства і відбувається взаємодія цих програм з хмарним сервісом. Реєстри бухгалтерського обліку формуються саме в цих програмах і тому можна говорити про обмежений вплив хмарних сервісів на зміст реєстрів. На форму реєстрів за такої конфігурації інформації вони поки що не впливають.

Клауд-комп'ютерну форму зазначений дослідник називає також як «нова система обліку», яка базується на відмінностях існуючої системи обліку. В даному випадку автор ототожнює терміни «форма» і «система» обліку, що не є коректним.

Не згодна з М.П. Павлюковцем автор Ляхович Г. І., яка не вважає, що впровадження хмарних технологій видозмінює комп'ютерну форму ведення обліку настільки, що слід говорити про необхідність виділення нової форми. Адже, по суті, ураховуючи сутність терміну «форма ведення обліку», суттєвих змін нові технології саме в облікові реєстри не вносять. Про це свідчать і самі програмні продукти, які використовують підприємства. Так, версія 8.3 програми «1С: Підприємство» відрізняється від версії 8.2 можливістю роботи за допомогою мережі та хмарних технологій, проте в користувацькому режимі ці версії практично ідентичні [5, с. 35].

На наш погляд, до характерних ознак цифрової форми обліку, крім зазначених технічно-програмних сервісів слід віднести і такий елемент, як цифрове сканування первинних даних про господарську операцію. Наприклад, сканування коду проданого товару в крамниці.

В літературі зустрічаються і інші визначення форми. Так, у 2014 році С.М. Лайчук наводить визначення *прогресивної форми обліку*, яка на основі впровадження обчислювальної техніки забезпечує своєчасне одержання якісної інформації, необхідної для управління, а також системи показників звітності при мінімальних затратах праці і засобів на ведення обліку [6, с. 83].

Проте наведене автором визначення характеризує автоматизовану (комп'ютерну) форму ведення обліку. Даний термін вказує на прогрес, який досягається у порівнянні з попередніми формами. А такий прогрес може бути характерним для будь-якої форми, яка є наступною за попередню.

На думку В.В. Муравського, «...поширення хмарних технологій сприяло розвитку комбінованого варіанту централізації обліку. При передачі хмарному середовищу виконання усіх обчислювальних процедур від первинного збору облікових даних до автоматизованого відправлення звітних документів

зацікавленим фізичним та юридичним особам відбувається *централізація обліку за комбінованим варіантом*» [7, с. 235].

Застосування хмарних технологій дозволяє говорити про необхідність виділення комбіновано-централізованого варіанту організації обліку. Як зазначає Ляхович Г. І. це і визначає найбільш популярні форми організації обліку. Отже, маємо плутанину понять «форма» і «система».

Практика останніх років свідчить про поширення бухгалтерських процедур на базі аутсорсингу. Всупереч цієї тенденції можливості хмарних технологій можуть змінити позицію керівництва щодо доцільності отримання послуг аутсорсингу. Карантин 2020 року підтвердив необхідність такого варіанту як реальної альтернативи. Це дає можливість уникнути не тільки зайвих витрат підприємства, але й забезпечити оперативність обробки і видачі даних, яка втрачається при аутсорсингу.

В умовах поширення хмарних технологій аутсорсингові фірми також усе частіше вдаються до їхнього використання з використанням моделей SaaS, DaaS, IaaS. В результаті бухгалтерське обслуговування стає більш інноваційним і оперативним завдяки комп'ютерній обробці відсканованих первинних документів клієнта.

Таким чином, застосування хмарних технологій впливає безпосередньо і на *форму організації обліку*, розширюючи можливі варіанти вибору комбінації для бізнесу. Натомість щодо форми ведення обліку, як сукупності і змісту реєстрів, то цей вплив не варто перебільшувати. Так, дійсно, комп'ютерно-цифрові форми реєстрів не є централізовано регламентованими, їх розробляють у довільному порядку, навіть за індивідуальним замовленням, розробники програмних продуктів для бухгалтерії. Проте не варто забувати, що ознакою бухгалтерських реєстрів за будь-якою форми обліку виступає *хронологічний та систематичний підходи* до групування інформації з використанням методу подвійного запису у різного роду таблицях. Класична бухгалтерія!

Виникає питання: чи змінюється такий підхід в умовах цифрового зчитування первинної інформації і її наступної обробки на хмарних сервісах? Використання наявних програмних продуктів свідчить про те, що при істотному зменшенні кількості форм первинних документів, змінах у конфігурації реєстрів, їх кількості, прийом подвійного запису в рамках хронологічного та систематичного реєстрування навряд чи вдасться відмінити у найближчій перспективі за найсучасніших технологій.

Список використаних джерел

1. Bussik J., Ermann H. *Buchführung* // J. Bussik., H. Ermann. 6. Uberarb. Aufl. Kiel. 2009. S.385.
2. Brodmann D. *Das Rechnungswesen*. URL: <http://www.manfred-jahreis.de/download/pdf/Kontenplan.pdf>.
3. Павлюковець М. П. *Концепція побудови сучасної системи обліку на сільськогосподарському підприємстві в умовах інтернет-технологій. Облік і фінанси*. 2014. № 2(64). С. 66-70.

4. Павлюковець М. П. Клауд-комп'ютерна форма обліку як теоретична база організації дистанційної роботи бухгалтера. Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (16 квітня 2020 р., м. Київ) с. 36-40.

5. Ляхович Г. І. Форми ведення та організації бухгалтерського обліку в умовах використання інформаційно-комп'ютерних технологій: точки взаємодії. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2015. Вип. 4. С. 34-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvumtevscg_2015_4_11).

6. Лайчук С. М. Прогресивна форма ведення бухгалтерського обліку. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2014. Вип. 2. С. 80-89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2014_2_9.

7. Муравський В. Регістри, форми обліку та комп'ютерно-комунікаційні технології. Наукові праці Кіровоградського нац. техн. університету, 2017, вип. 32, с. 231-239. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/7536/1/25>.

УДК 657.6

Матієнко-Зубенко Ірина Ігорівна,
к.е.н., доцент кафедри аудиту,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ: ЦИФРОВА АДАПТАЦІЯ

Цифрові технології, істотно змінюючи багато аспектів бізнесу, впливають на внутрішній аудит та управління ризиками. Використання інноваційних цифрових платформ і нових бізнес-моделей роблять працю внутрішніх аудиторів ефективнішою за рахунок більшого охоплення даних (перевірки повної сукупності транзакцій, а не вибіркової) і роботи з ними в режимі реального часу. Заміна людської праці програмними роботами значно скорочує витрачений на перевірку час та розширює коло аудиторських завдань. Завдяки масштабній автоматизації групи внутрішнього аудиту мають можливість більше уваги приділяти тестуванню та контролю алгоритмів, що керують автоматизацією процесів. Крім цього, людські ресурси вивільняються для вирішення завдань вищого рівня. Цифровий внутрішній аудит забезпечує користувачів якіснішою інформацією та оперативними порадами. Це далеко не весь перелік переваг застосування Індустрії 4.0 в аудиторській діяльності. Однак існує ряд об'єктивних чинників, які можуть гальмувати процес цифровізації аудиту та потребують дослідження.

На сьогодні найбільший досвід впровадження автоматизації та подолання кіберзагроз мають зарубіжні служби внутрішнього аудиту, більшість з яких в змозі надійно провести технологічний аудит. Результати 22-го щорічного Глобального опитування керівників компаній PwC (2019 рік) [1] стосовно ризиків, внутрішнього аудиту та дотримання вимог свідчать про те, що служби внутрішнього аудиту, які впроваджують цифрові технології у свій бізнес, можуть